

NAŠA MOČ

Celoletna naročnina znaša K 12.—
polletna " " " 6.—
četrletna " " " 3.—

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Uredništvo in upravnništvo se nahaja
v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna
Oglaš se sprejemajo po dogovoru

Šmarnogorski tabor.

Tam sred ravni
en hrib stoji.
Delavca spominja
preteklih in prihodnjih dni.

Pred petindvajsetimi leti, ravno na dan 15. junija, se je vršil na Šmarni gori velepomemben dogodek za krščansko socialno delavstvo, zagledala je luč sveta prva slovenska krščanska socialna organizacija kot majhno dete, ki ga polože prvikrat v zibelko, tako je položil naš rajni nepozabni oče Evangelist Krek delavsko organizacijo v obliki delavskega društva, tam na tisti gori, na kateri bomo praznovali dne 15. t. m. srebrni jubilej, odkar obstoja krščanska socialna delavska organizacija, ki je polagoma prešla v splošno »Jugoslovansko Strokovno Zvezo«. Ravno ista načela je ohranila, na katerih se je ustanovila, kot delavsko društvo leta 1894. — načela svete vere. Zato vsi, ki ste za dobro stvar, pohitite ta dan na Šmarno goro, da proslavimo srebrni jubilej Jugoslovanske Strokovne Zveze in spomin rajnega našega očeta in voditelja doktorja Kreka; ne bomo praznovali s plesom ali pijančevanjem, ampak praznovali bomo tako kakor se za tak pomenljiv in velevažan dan spodobi.

Iz tega delavskega društva, ustanovljenega pred petindvajsetimi leti, se je do danes razvila močna kršč. soc. del. organizacija jugoslovanskega delavstva, ki ima danes že skoraj po celi državi svoje postojanke in ki se je delavski stan vedno bolj oprijema, ker vsak sprevideva, kje je pravo in pošteno in stvarno delo. Za dobrobit proletarijata deluje, ker sloni na načelih, katera sama kot taka zahtevajo svobodo in pravico.

Ko je ždelo zatirano ljudstvo še v suženjstvu in poganstvu, ko so sužnje šteli k živalim in jih pretepavali, so ta načela preobrazila svet. Gospodar, ki se je spreobrnul k tem načelom, je moral prejšnjega zaničevanega sužnja, prištetega med živali, imenovati brata. Prostop in pravica in vrednost človeške osebe je rastla in padala s temi načeli edino rešilne Kristusove vere.

Od protiverskih in brezverskih organizacij nam ni pričakovati dobrega. Zato delavstvo, ki se oklepa kršč. družabne misli, na plan! — Prisezimo na dan jubileja, da bomo posvetili vse moči in sile

naši organizaciji Jugoslovanski Strokovni Zvezi, da bomo zopet kmalu lahko obhajali jubilej napredka.

Krščansko-družabni pozdrav!
Na svidenje na Šmarni gori!

SREBRNA OBLETNICA

slov. kršč. soc. delavstva se proslavi dne 15. rožnika t. l. z romanjem na Šmarno goro.

Tam je rajni oče jugoslovanskih krščanskih delavcev in delavk pod okriljem Marije Pomočnice pred 25 leti položil temelj njihovi organizaciji. Srebrna obletnica se proslavi tako-le:

Sobota 14. rožnika 1919 je namenjena spominu rajnih somišljenikov, posebno dr. Kreku.

a) Ob pol 6. uri zjutraj sv. maša za dušnico za vse rajne člane naše delavske organizacije in za očeta dr. Kreka v ljubljanski župni cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani.

b) Ob 6. uri zvečer poklonitev in molitev na gomili dr. Kreka na pokopališču pri Sv. Križu; Orli tvorijo častno stražo; 10 minutni govor; petje; molitev.

Nedelja 15. rožnika 1919. Romanje na Šmarno goro.

a) Ob pol 9. uri slovesno cerkveno opravilo.

b) Po sv. maši pred cerkvijo Marije Čudodelnice I. slovesni ljudski tabor.

c) Občni zbor za delegate Jugoslovanske Strok. Zveze v mežnariji, I. nadstr.

č) II. slavnostni tabor in veselica pri Zibertu pod Goro, tam, kjer je pred 25 leti prvič zadihala organizacija našega delavstva.

K slavlju sta povabljeni, da govorita, ministra dr. Korošec in Gostinčar.

Udeležite se slavlja, posebno romanja k Mariji Čudodelnici na Šmarni gori. Pripeljite s seboj svoje prijatelje in znance. Molite za prospeh naše delavske organizacije in za pokoj rajnih naših somišljenikov in za rajnega našega očeta dr. Kreka.

Jugoslov. Strokovna Zveza.

DR. KOROŠEC SE ODZVALI

Ministrski podpredsednik piše, da pride na delavski tabor. Le skrajne ovire bi ga mogle zadržati.

Dr. Korošec slovenskemu krščansko-socialnemu delavstvu. »Pismo z dne 13. maja t. l. sprejel. Vabilu, da se udeležim proslave našega vrliga delavstva dne 15. ju-

nija, se bom z veseljem odzval, če mi bo le količjak mogoče. Za gotovo, žal še danes ne morem obljubiti, ker ne vem, če me ne zadrže kakšni nujni in neodložljivi posli. Našemu zavednemu kršč.-soc. delavstvu najpršičnejši pozdrav. — Dr. Korošec I. r.»

ORLOVSKA ZVEZA.

se udeleži delavskega tabora in jubileja korporativno. Obvesila je tozadevno Jugoslovansko Strokovno Zvezo.

S. KRŠČANSKO-SOCIALNA ZVEZA IN ZVEZA LJUBLJANSKIH PROSVET.

počaste delavsko slavlje. Zveza ljubljanskih prosvet je imela posebno sejo.

Znižana voznina za udeležence delavskega tabora.

Ravno pred zaključkom lista je ravnateljstvo državnih železnic obvestilo Jugoslovansko Strokovno Zvezo, da je skupinam vozečim se s skupnim vlakom na delavski tabor dovoljena znižana voznina. Natančnejše pojasnilo dobe skupine v Slovencu in okrožnici.

Politika.

KOMUNISTIČNA DRŽAVA.

Najnaprednejši komunizem. — Komunistična Jugoslavija. — Cesar Kristan.

Kako državo zahtevamo katoličani, smo že vsaj deloma označili v delavskem pravu. Njena podlaga so desetere božje zapovedi. Kako si jo mislijo liberalci je povedano z besedami kapitalizem, militarizem, imperijalizem. Kako si jo mislijo socialni demokrati, pove nekoliko »Naprej« (III. 115.) članek »Spartakus in njegovi predniki«, ki ga je spisal neki dr. L. Karelj. Odstavek se glasi tako:

»Za nekaj časa pred 850 leti se je razširil v Kitajski deželi najnaprednejši komunizem. Takrat sta se postavila kitajski cesar Shen-Tsung in njegov minister Wang-ngan-Sche nad državo kot edina posestnika. Privatna last je bila odpravljena. Država je bila edini poljedelec, obrtnik in trgovec. Njej je pripadala vsa zemlja. Plačala je kmetu naprej davka prosto seme, da ga ji po žetvi vrnejo. Določila je pridelek vsakega polja in postavila cene vsemu blagu in živlom. Ako je bila v ka-

kem kraju slaba letina, mu je morala od pomoči obilnost drugih krajev. Davke so plačevali v tej komunistični državi edino bogataši. Vse to je odredil Shen-Tsung, da je obvaroval delavce pred uničenjem od bogatinov.

»Ob istem času, ko je bila v nazadnjaški Kitajski beda izgnana, je igral v sveti rimski državi »katehet« in »šolarček« Katehet je bil papež Gregor VII., njegova palica žarek prokletstva, šolarček pa cesar Henrik IV.»

»Ali ni bila takrat sveta rimsko nemška država za več tisoč let daleč za Kitajsko?« (»Naprej III. 115.)

Tako nam naslika »Naprej« sam »najnaprednejši komunizem«, ki so ga imeli srečni Kitajci že pred 850 leti. Zamislimo se v sijajne dni komunističnega cesarja Shen-Tsunga, ki se je sam postavil za posestnika nad vso državo. Z njim je delil komunistično oblast in last vrlji njegov minister Wang-ngan-Sche. — Preštejmo glavne znake opisane komunistične države, da bomo tembolj hrepeneli pretvoriti Jugoslavijo po vzoru Kitajske.

Prvi znak opisane komunistične države je ta, da je država edini posestnik, to je tisti, ki jo ima v rokah. — Drugi sijajen znak je ta, da je v nji odpravljena zasebna last. — Tretje, kar jo označuje, je to, da je država, to je tisti, ki jo ima v rokah, edini, ki ima govoriti pri poljedelstvu, obrti in trgovini. — Četrty znak te države je sovraštvo do Cerkve. Vendar ta četrty znak prezirimo in prenesimo zlate kitajske čase k nam v našo državo. Prenesimo »najnaprednejši komunizem« v Ljubljano. Najprej prenesimo dejstvo, da sta vrlji cesar Shen-Tsung in njegov prebrisan minister postavila sama sebe za edina posestnika nad vso ogromno Kitajsko državo.

Pri nas v Jugoslaviji načeljuje zastopnikom socializma Ante Kristan. Recimo torej, da pri nas postavi samega sebe za edinega posestnika nad celo Jugoslavijo on in če si privzame še cesarski naslov, imamo po kitajskem vzoru komunističnega cesarja. Tisti, ki bi mu najbolj pomagal, bi lahko nadomeščal Wang-ngan-Sche-a kot njegov minister in solastnik. Recimo, da bi to bil dr. Karelj ali morebiti Etbin Kristan, ki v Ameriki kot »dika in ponos slovenske kulture in slovenskega ljudstva« zbira milijon dolarjev. Tako bi dobila Jugoslavija komunističnega cesarja in ministra, ki bi

LISTEK.

Zamolčani verzi.

9. Pismo.

(Avgusta 1918.)

Sredi bojnega je groma
pisemce prejel od doma;
solza mu oko zaliva,
majka piše, majka siva:

»Dragi sinek, moj edini,
ti boriš se po tujini,
majka pa doma umira,
beda, tuga v smrt jo tira!

Oče blagi tvoj prerano
v boljši svet je šel pred mano;
bratca je predrla krogla —
zdaj sem sama, onemogla.

Nimam reva duše žive,
nimam roke dobrotljive,
da prinese vode hladne
in mi streže ure zadnje.

Duše je ne bo domače,
da ob moji rakvi plače;
iruplo pokropi mi velo,
zadnji da poljub na čelo.

Majka ti mrje od jada,
rodna koča ti razpada;

polje ti plevel prerašča,
mene se obup polasča.

Ti pa blodiš po tujini
bajé »v blagor domovini«;
— čudna taka domovina,
ki zahteva to od sina — — —

Pridi, sinek dragi, prid
da oko te slednjič vidi,
predno smrt mi je zatisne,
muke reši nepopisne!

Mati, mati, prazne nade!
Cesar rabi fante mlade;
če mre mati — kdo se zmeni?
Vek dvajseti, prosvitljeni! — —

10. Tožba gluhim ušesom.

(Junija 1918.)

Danes semkaj, jutri tje
gonijo po svetu me;
to brez konca in prestanka —
in nikjer mi ni obstanka,
srcu pa pokoja ne!

Kot oblak in morski val
človek dandanes je mal;
brez miru okrog pode ga,
s kraja v kraj po svetu bega.
— Naše srce se upira,
hoče svobode in mira;
ali kdo še zanj se zmeni,
kdo ga kot človeka ceni?
Brez pravic je človek mal,
kakor vrezana žival;

kakor stroj je, da se rabi —
na pravico mož pozabi! — —
Hočeš, nočeš — kdo te vpraša?
— Kje je prosta volja naša?!

Oj naš prosvitljeni vek,
kje je našim ranam lek?
Kdor močnejši je, nas davi —
glas vpijočega v puščavi
naš je po pravicah klic!
Doba sužnosti, krivic!

Vzdigneš glavo — si ob njo,
stigneš jezik — te zapro;
stigneš roko — je v verigah —
ker tako stoji po knjigah,
kjer so pisani zakoni!
Človek trpi in se vkloni!

To svetovni hoče red —
kdaj se spametuješ, svet?!

11. Tužni maj.

(Maj, 1918.)

V obleki rožnati poročni
nevesta rajska je prišla pomlad
in maj njen ženin —; čar njegov močnejši
poklical cvetje je iz vrtov, trat.
In ptičice krilate

poklical v godce je in svate,
prižgal na nebu je lestenec zlat.
Po vsem širnem božjem sveti
vidiš cvesti, čuješ peti;
morje radosti cel svet objema,
človek, krona stvarstva — je izjema!
Oj rajska ženin in nevesta

oj vama s cvetjem je posuta cesta,
a nam zemljanom s trnjem je bodečim
in s srcem strtim krvavečim
praznujemo slovesen vajn vhod
četrto pot.

Naše rože — rdeča kri,
rosa — solze iz oči;
petje — divji grom topov
solnce — plam požganih nam domov!

Mars krvavi vojni bog
ženi se po svetu krog;
vsaki dom in slednji krov
je svat njegov...

12. Gorje ti tirani!

(Maj 1918.)

Preganjajo nas in zatirajo nas
in v ječe zatohle zapirajo nas;
obešajo in kot pse streljajo
misleči da narod stro, zmeljejo!
Najdražje, da mili naš jezik zatro
in rodno uropajo nam zemljo!
A nas ni strah, stojimo kot hrast.
preganjanje nam je le v čast!!

Prezirani smo, teptani kot črv —
pa ječa, verige, svinec in vrv
nas vničila ni, koristila le
vzbudila nas je in očistila le;
oči nam odprla zaslepljene
in združila nas razcepljene!
Navdušila nas za naš skupni vzor.
na boj in na skrajni odpor!

Bila edina posestnika nad vso državo. V tem slučaju, bi zvesta svojim načelom, odpravila vso zasebno lastnino.

Jugoslavija bi dobila samo enega posestnika. V starem Rimu poročajo, da jih je bilo tri tisoč nad vso Italijo, ki šteje 30 milijonov ljudi. Jugoslavija bi bolj napredovala, ker bi imela samo enega posestnika; k večjemu dva, če prištevamo k vrhovnemu posestniku še njegovega ministra.

Danes zapišejo temu in onemu fantu, čegar oče ima hišico ali kmetijo ali vrt, dostavek posestnikov sin. V državi po opisanem vzoru bi bil kmet oproščen nadležne kmetije. Kmetija bi ne bila namreč več njegova, edini kmet bi bil Kristan, edini posestnik vseh kmetij. Obrtnik, ki ima stroj n. pr. krojač, bi bil tudi odvezan osebnosti, zakaj edini posestnik strojev bi bil predstavitelj države — cesar Kristan, in delavci, ki imajo hišico, bi tudi razbremenili naslova, hišni posestnik, zakaj edini posestnik bi bilo njegovo komunistično višojstvo. Pomagajmo torej odpraviti zasebno last, katere odprava tvori glavno, vsaj drugo glavno označbo komunistične države.

Dalje pravi članek v »Napreju«: v državi najnaprednejšega komunizma je predstavitelj države, torej pri nas bi bil sodrug Ante Kristan, edini poljedelec, obrtnik in trgovec. V srednjem in novem veku je bilo za kmete merodajno gospodarstvo graščakov. V komunistični državi bi vse graščake nadomestoval en posestnik, tisti, ki bi državi načeloval. Trgovino v starem Rimu ali nekdanjih Benetkah ali v sedanji Angliji poseduje gotovo število izvoljenih. V komunistični Jugoslaviji bi bil edini trgovec blagorodni cesarski zastopnik socializma. No in v moderni obrti in veleindustriji so določevali usodo blagu in ljudem kapitalisti. Edini v komunistični državi, ki bo določeval usodo blagu in ljudem, zaposlenim v obrti in industriji, edini ki bo posedal kapital, bo tisti, ki bo posedal državo. Tako bomo imeli v Jugoslaviji samo enega velepoljedelca, vseobrnika in trgovca, in poljedelskim, obrtnim oziroma industrijskim delavcem ne bo treba nič drugega, ko upreti oči v stolni Beograd in opazovati, kako jim bo sijalo komunistično solnce.

Po vzoru države z najnaprednejšim komunizmom bi ta cesar Kristan s svojim ministrom kot »edini posestnik« nad državo dajal kmetom »naprej plačano«, »davka prosto« seme pod pogojem, da mu ga po žetvi vrnejo. Ali bi ne bilo to milostno od novega komunističnega cesarja? Čemu torej kmetom lastno seme. Bil bi pa tudi postrežljiv trgovec. Kot »edini poljedelec« bi določil »pridelek vsega polja« in postavil »cene vsemu blagu in živilu.«

Ali ne bo to lepo in vseh želja vredno? Kmetje bi delali cesarju Kristanu in nič bi jim ne bilo treba skrbeti, po čem, po katerih cenah mu bodo prodali. Zakaj cene vsemu blagu in živilu bi kar cesar Kristan sam določil. Pa tudi to, koliko morajo kmetje pridelati, bi določil cesar Kristan sam s svojim ministrom. Tako bi jih imel vedno v pesteh in bi jih po potrebi kaznoval pri cenah.

Pa ne samo poljedelskim delavcem, tudi obrtnim in drugim delavcem bi cesar Kristan odvezal skrb za cene. Določil bi jim kar sam s svojim ministrom, koliko mu morajo plačati za izdelke in koliko mu morajo plačati za izdelke ter za živila.

Ako bi bila v kakem kraju slaba letina, bi morala odpomoči obilnost drugih

krajev. Tako bi se ravnal komunistični cesar res po evangelijskem naročilu: »Kdor ima dve suknji, naj da eno tistemu, ki nima nobene...« In cesar Kristan bi imel dve suknji... Delil bi torej lahko cesarske blagore tako, da bi za nevhvaležnost na eni strani žel hvalažnost na drugi strani.

»Vse to je odredil tudi Schen - Tsung, da je obvaroval delavce pred uničenjem od bogatinov.« — Torej bo vse to odredil tudi naš bodoči komunistični cesar, ko postane »edini posestnik« nad komunistično Jugoslavijo.

»Davke bodo plačevali edino bogataši.« Seveda je malo neumljivo, kje se bodo ti bogataši vzeli, če bo edini posestnik, edini poljedelec, obrtnik in trgovec.

Vi skomizgujete z rameni in pravite, da se je cesar Kristan s svojimi ministri pri Vojni zvezi slabo obnesel. Ni vam prav, da so ti ministri določevali cene tako, da so samo pri enem vagonu sladkornja zaslužili 190.000 kron. Ampak dragi moji, pomislite, da se je za socialistično državo treba žrtvovati. Socialistični ministri in socialistični cesar niso blago, ki se zastoni dobi.

Tedenski obzor.

Prodiranje jugoslovanskih čet na Koroškem je uspelo. Čuje se, da mislijo jugoslovanske čete zavzeti pri tem prodiranju vse, kar mislijo trajno držati, zlasti Beljak in Celovec. Dozdaj so zasedle naše čete več, kot so držale pred zadnjim nemškim napadom. Dne 3. t. m. so Nemci ob pol 1. uri jutraj zaprosili mir.

Italijanom jugoslovansko prodiranje na Koroškem ni dovolj. Morska pristanišča, železnice in kraje, kjer se železnice križajo, bi radi zasedli sami, da bi tako lahko trgovali z Nemško Avstrijo mimo Jugoslovancev.

Neodvisno »Kmečko stranko«

ustanavljajo ljudje raznih kalibrov. Snovale so jo v Ljubljani pri »Novem svetu« dne 1. junija. Vendar je treba reči, da imajo danes bodočnost le načelne stranke. Vse drugo je varanje samega sebe in drugih.

Javna tatvina.

V enem samem državnem podjetju se je tekotom dveh mesecev pokradlo blaga za 1 milijon kron. — Država, ki ima take uradnike in take uslužbence, mora propasti. — Znano je, da je dr. Korošec takoj prvi teden svojega nastopa samo pri prehrani izpodil 40 uradnikov. A da se ozdravi država, mora sodelovati in pomagati vse ljudstvo.

Čehoslovaki ter Ogrji nadaljujejo boje za meje pri Parkany-Nano in Ostrogonu.

Belgrajski maturanti so naprosili ministrskega podpredsednika dr. Korošca, da prevzame pokroviteljstvo nad njimi. Dr. Korošec je izvolitev sprejel.

Nemški socialni demokrati v rajhu se še vedno ne morejo med seboj. Če pravijo socialisti, ki so pri vladi, »črno«, trdijo oni, ki niso pri vladi (Liebknechtova struja), »belo«. Tako je nemška socialistična vlada izjavila s svojimi pristaši, da so antantni mirovni pogoji skrajno krivični. Haase pa, zastopnik nasprotne socialistične struje, je izjavil, da so mirovni pogoji antantini popolnoma pravični.

V narodnem predstavništvu je govoril Anton Kristan. Predbival je demokratu Juraju Džamonji, da je vojni dobičkar in demokratu dr. Rihardu Krautu, da je odjemalcem za vžigalice počvetoril cene. Obdolženca sta molčala. Molčal pa je pre-

vidno o svoji vojni Zvezi tudi govornik Ante Kristan.

V Osijeku so zaprli boljševidne vodje Galova, Strumpfa in Friedmanna.

Gospodarstvo.

Državni gozdovi.

Veleposesstvo za veleposesvstvo prihaja pred oči državne oblasti. Velika vrednost je skrita v velikanskih gozdovih. Dozdaj so bili mnogi izmed njih neizrabljeni, druge se je po načrtu sekalo in zasajalo na novo. Veliko zavisi od prevdarne glave, ki bo na novo določila usodo teh gozdov. Gospodarstvo mora poslovati ljudem v prid. Drugače ga ni treba. Gozdovi dajejo kurjavo, omare, skrinje, mize, tramovje in tlebrovje za streho, čolne ladije... Celo na vreme vplivajo gozdovi in spreminjajo podnebje. Določajo v neki meri dež in vlago, hlad in toploto. Vse to bo treba prevdariti, ko se bodo gozdovi obračali v ljudski blagor.

Južna železnica zahteva od vojaške oblasti 252 milijonov kron odškodnine. Za toliko, da je vojska obrabila njene proge in vozove. Vložila je tozadevno tožbo pri dunajskem deželnem sodišču. — Za 1. 1918. izkazuje južna železnica 12.159.615 kron izgube.

Petroleja iz Amerike je prišlo na Reko 31. maja za Jugoslavijo 140.000 sodov.

Zadružna skupščina vseh zadružnih organizacij v Jugoslaviji se vrši v Belgradu.

Vrtnarjem iz Goriške se bo razdelila zemlja na Srbskem v okolici Novega Sada in Belgrada.

Skupine! Pozor! Članil

„Naša Moč“.

Jubilejna številka ob naši 25 letnici!

Za naš srebrni jubilej 15. junija izide prihodnje dni jubilejna številka glasila J. S. Z. »Naša Moč«, in sicer v obliki brošure kakor spomin in bodrilo na naše delo. Obsegala bo najboljša prispevke naših kulturnih delavcev. Posamezen izvod bo stal

K 150

in se bo doposlal samo tistim, ki bodo to številko posebej naročili, kar pa bodi slehernega našega člana dolžnost. Skupine naj takoj zberejo število naročnikov in nam ga naznanijo nemudoma. Istotako naj se javijo vsi oni, ki bi jo hoteli razprodajati. Vsi na delo, da se razširi čim več jubilejne številke »Naše Moči« med naše delavstvo in krščansko misleče ljudstvo! Kakor seme novega življenja mora biti posejana med nje!

J. S. Z.

K taboru na Šmarni gori.

Meseca junija 1894 je položil duhovnik, rajni dr. Krek, temeljni kamen organizaciji slovenskega katoliškega delavstva za ustanovitvijo »Slovenskega katoliškega delavskega društva v Ljubljani«. Duhovnik dr. Mahnič je že prej v svojem »Rimskem katoliku« razgugal duhove in podžgal katoliško zavest in ponos posebno med duhovščino, a tudi med svetno inteligenco; rajni kardinal dr. Missia je duhovščino ljubljanske škofije vodil v boj proti katoličanstvu sovražnemu svetovnemu nazoru.

Med ljudstvo je pa zanesel misel združevanja potom ljudskih organizacij, političnih, zadružnih, prosvetnih in konfesijskih; rajni dr. Krek, ki je smatral to delo za poglavito delo krščanske ljubezni. Poslužil se je v ta namen na Šmarni gori leta 1894. ustanovljenega »Slovenskega katoliškega delavskega društva«, ki je prirejalo shode tako delavstvu kakor tudi kmetom in obrtnikom. Demokratiziranje slovenskega ljudstva po načelih krščanske pravice je izvedel dr. Krek, začeniši z organizacijo slovenskega katoliškega delavstva.

Sklenili smo, da bomo praznovali petindvajsetletnico ustanovitve slovenske katoliške delavske združitve dne 15. junija na Šmarni gori — ne šumeč, ampak v Krekovem duhu tako, da podžgemo oženi navdušenja za verske svetinje našega ljudstva.

Skupina delavstva papirnih tovarn Medvode - Goričane v Preski. Naša mlada organizacija, ustanovljena, oziroma obnovljena meseca marca t. l., pridno deluje, darsiravno ji ne manjka tudi nasprotnikov. Takoj za našo organizacijo se je namreč pri nas ustanovila tudi socialna demokratska. Kot ustanovna govornika na prvih dveh shodih v Medvodah pri »Peku« sta govorila soc. demokrata urednik »Napreja«, Petejan, na drugem shodu pa g. Tokan. — Seveda sta se ta dva gospoda cedila samega medu za delavce, toda to je bilo le na shodu pri »Peku«. Drugače pa je bilo pri pogajanju za zboljšanje delavskih plač. Oba soc. demokratska gospoda sta se po-

tagovala za direkto ter pritiskala na delavske zastopnike kot kaka najeta mešetarja, da bi se vendar varovale koristi tovarne. Gospoda sta kazala tu zares veliko skrb za delavce, da ne bi dobili prevelike plače. Naši soc. demokratski vodje so sami slišali te gospode, kako so se pogajali za direkto, toda nimajo naši demokratje toliko poguma, da bi hinavskim gospodom povedali v obraz, da jih že poznamo. Pač se morata ta dva gospoda Petejan in Tokan v pest smejati našim soc. demokratom, ki so tako slepo potrpežljivi, da so le pri demokratih pa je dobro. Delavske koristi so jim le bolj postranska stvar. Delavci, zapomnite si to! — Pri naši skupini J. S. Z. je tudi veliko zanimanje za izlet na Šmarno goro ob priliki 25 letnega delavskega jubileja, kar je naravno. Saj smo mi v neposredni bližini Šmarne gore. Lepo število našega delavstva (gotovo krog 50) se udeleži tega slavlja z društveno zastavo in nekaj tudi v narodnih nošah. Želeti bi bilo, da bi se udeleženci iz Gorenjske združili z nami v Medvodah ter bi se potem skupaj podali na Šmarno goro.

Iz Kroke. (Glas iz delavstva.) V petek dne 30. maja je imela žel. obrt. zadruga pravdo radi vode na licu mesta. Zvedel sem, da je ob oni priložnosti nekdo, ki mu ni bila vsa stvar prav nič mar, venomer klical: 10. božja zapoved? se glasi, ljubi bližnjega kakor samega sebe, in očital zadrugi, ki preživlja nad 400 delavcev in nad 100 delavskih otrok in še več, krivico in neusmiljenje. Zakaj ga pa niste pozvali, naj on, ki pase lenobo od žuljev delavcev, premoženje, ki so mu ga nagromadili naši trdi žulji, vsaj nekoliko razdeli med nas delavce iz ljubezni do nas, in pa zato, da nekako popravi krivice, ki so se nam prej godile. Poprašali ga bi bili tudi, zakaj je v tej draginji popustil obrt, ali iz ljubezni do nas delavcev ali iz ljubezni do sebe. No, tak človek naj o ljubezni do bližnjega in do delavcev kar molči! Mi Kroparji ga žalibog predobro poznamo. (En tak, ki ni bil pri oni obravnavi.)

Iz Kroke. Zadnjič sem slišal enega izmed njih (ne vem, kako bi jih imenoval, ker niso ne beli ne črni, pač pa jim je všeč rdeče), ko je tožil, kako smo needini, kako se seje nesoglasje med delavce, kako je delavec čez delavca — vse to z ozirom na naše domače razmere. Glej no, mu pravim, kako si to pozablja! Ali se nič ne spomniš, da smo bili pred par meseci še edini? Ali nič več ne veš, kako je potem začel nekdo izmed vas samo zaradi sebe, ne zaradi načel, saj je splošno znano kot plašč po vetru, kar se tiče javnega življenja, kako se je ta človek zdaj spet obrnil na drugo stran, pa poudarjam: ne iz načel, ampak iz osebnosti, in vas je nekaj pridobil za svojo lažljivo pot? In ti misliš, mu pravim, da bi mi drugi morali odnehati in pustiti prepričanje, in iti za njim, samo da se ne bi edinstvo zrahljalo? — I, saj ni treba vedno omenjati načel mi reče. Kakšnih načel ni treba omenjati? ga vprašam. Tistih vaših, sitnih! odvrne. Tistih sitnih krščanskih? nadaljujem jaz. Na to mi ni odgovoril. Torej, mu rečem, naj bi mi kar tako leteli in kričali z vami? Seveda, pravi, saj bi se vam bolje godilo! — Kaj se nam bo bolje godilo; saj nam preje še tega niso dali vaši prijatelji, kar nam je po postavi in pravici šlo! Taki pa nismo, da bi se zato komu pridružili, da bi nam zato ne delal več zopnosti; to se nam ne zdi vredno tudi delavca ne! Raje si sami pomagamo do pravice, četudi po trnjevem potu vam tako težkih in sitnih krščanskih načel! Povrhu smo uverjeni, da bodo ta zmagala, saj zmagujejo že dvatisoč let. Ona nam dajejo človeško dostojanstvo; pes, žival, pa leti za vsakim, ki mu da jesti. — Vi, kar vas je pri nas doma še nekako priznavate naša načela in ste v toliko naši in celo sami jih izpolnjujete ali pa vsaj ne zabavljate in se ne borite zoper nje; samo dobrodošel vam je pa tudi vsak, ki teh lastnosti nima in je morda celo podleži! Ravno to javno zapostavljanje krščanstva, ki ga hote ali ne hote izvajate, vas bo ugonobilo, kakor je že toliko drugih! Zato pa lahko vidiš, zakaj ne moremo biti edini; kdo in pa kako je začel, to sem ti že preje povedal. — Nato je odšel brez besede. Jaz pa sem si mislil: Bog nas varuj takih zmedencev!

Velenje. Od nasprotne strani se poroča, da se v Velenju med socialisti ni vršilo pobijanje, ampak da ima sodrug Glušič nemirne živce in da so ga zato odpeljali v bolnišnico.

Jurklošter. »Tiskarski škrt«. V zadnji številki »Naše moči« je tiskarski škrt napravljal nam neljubo pomoto v članku »Stavka v Jurkloštru«. Stavke proti koncu članka se glasi: »Ure, katere se naredijo čez delavni čas, se plačajo 250% več, pravilno se ima pa glasiti: ure, katere se naredijo čez delavni čas, se plačajo 50% več.«

Železničar.

Pozor! V soboto sestanek! To soboto dne 7. junija se vrši sestanek železničarjev Jugoslovanske Strokovne Zveze. Pridite

Si mar že pozabil barbar German Kaj slavni dejal je Tertulijan? Da kri mučenikov, preganjanih solze so le seme junakov novih! — Čimbolj divjaš zoper nas, trinog, temhujiš odpor trdnješi naš krog! Sprejgledal je, vstaja na dan Slovan — gorje ti, o kleti tiran!

13. Sanje.

(V bolnišnici, avgusta 1918.)

Slabost in glad premagala telo sta, oči so padle skup in sen me blagi preselil je domov. Roko sem stisnil ves radosten očetu, mami dragi.

Solze so mamici oko zrosile; »Oj, sinek dragi! Lice ti je blede, si ti truden, lačen?« — V kuhinjo je stekla in že sedel sem pred kadečo skledo.

Kako mi šlo je v slast! Saj vse, karkoli najboljšega klet in omara hrani, nakrat pred mano stala je na mizi, in skrbna mamica ob moji strani!

»Oj črni kruhek, kmečka miza skromna! Čas težki vojni šele je ceniti naučil nas te prav in spoštovati za grizljive vsake Bogu hvaležen biti!

Oj mama mila! Stokrat se spominjam na slastne hlebe tam v omari vaši! In solze oblijo vselej ko molim me pri četrti prošnji v očenaši!«

»Oj dragec moj, o Bog se te usmili da moraš revež toliko prestat! Oj jej vsaj zdaj in Bog ti blagoslovi!« — In jaz si nisem pustil dvakrat djati!

Oči odprem, — Ozrem se na okoli Vse sanje le! — V tujini! In drobtine Zastonj oko mi išče v krušni torbi solzo otem si in požiram slino!

14. In človek naj ne bo vesel?

(V Judenburgu aprila 1917.)

Že zopet kučmo belo zvonik je naš pokril; ha, ni to vražje delo, saj pratika nam kaže poslednji že april!

Življenje res je lepo in vreme tu pri nas: Vsak dan po dvakrat repo — šest mesecev je zima in leta pol je mraz!

»Beda, beda, kamor se ozrem — Kaj bo, kaj bo, vséga manjka vsem! Z vsacim dnem pa slabši šel! Križ božji! Bog se usmili, križe te preloži!« »Človek nehaj! Še tega ne veš Kaj? Da javno tarnati ne smeš?« — Bog ne daj da pravi bi te zdaj zalotil: »V luknjo z njim! O javni red in mir je motil!« Vide.

vsi! Tudi vpokojenci! Opozorite eden drugega! Na sporedu so važne zadeve. Sestanek se vrši ob osmih zvečer v »Ljudskem domu«. Udeležite se zanesljivo.

Uradne ure železničarske skupine Jugoslovanske Strokovne Zveze so vsako soboto od 7.—9. ure zvečer v lastnih prostorih v »Ljudskem domu«.

V nedeljo 14 dni železničarski izlet na Rožnik! V seji železničarske skupine J. S. Z. se je sklenilo, da priredi železn. skupina v nedeljo po šmarnogorskem taboru dne 22. junija izlet na Rožnik. Ob 8. uri se vrši sv. maša, po sv. maši sestanek na Gornjem Rožniku. Udeležite se izleta in sestanka vsi železničarji! Sorodna srca skupaj!

Cestar.

V pojasnilo stavbenemu uradu za državne ceste v Sloveniji glede nastavitve provizoričnega cestnega nadzornika na dolenski državni cesti, se cestarji na isti cesti usojamo opozoriti naše gospode v prvi vrsti naše ravnateljstvo, ali ve, da dotični gospod G., ki proučuje razmere na dolenski državni cesti, kako je treba cesto urejevati, ni pristni Jugoslovane? To se tudi lahko opazi v njegovem govorjenju, na primer ko vpraša cestarja, pa tudi v drugem govorjenju mu dostikrat zaide v blaženo nemško narečje. Po časopisih pišejo in tudi po malem naša vlada odslavlja od služb tuje ljudi v prvi vrsti nemške narodnosti, kakor so tudi vsled tega vzroka odslovili tu na dolenski cesti prejšnjega cestnega nadzornika g. S., ker je bil Nemec. A tu zopet nam ne gre v glavo, ako se jednega odslovi, zakaj ima zopet in ta je nemčur, prednost, in je mogoče še večji agitator za nemško stremljenje kot čistokrvni rajhar.

Vprašamo vlado, kje je slovenski narod, ali se mu vidi ista služba prelahka ali takim ni mogoče dostop, ker imajo pristna slovenska imena.

Cestarji zahtevamo, da se dotični gospod, ki sliši na ime G-dr., odpošlje v isti kraj kamor spada, in tu nadomesti s takim, s katerim se bomo v službenih in tudi drugih stvareh lahko razumeli. — Cestarji.

Tobačno delavstvo.

Upokojeno tobačno delavstvo nestrpno pričakuje, da se reši njegova spomenica in se ugotovi njegovim upravičenim zahtevam. — Poverjenistvo financ za Slovenijo in Istro je poslalo 31. maja Jugoslovanski Strokovni Zvezi v tej zadevi sledeči dopis: Na vlogo z dne 24. aprila 1919, št. 3179, za zboljšanje položaja upokojenega tobačnega delavstva vas obveščam, da se je v zadevi poročalo finančnemu ministrstvu v Beogradu, ki je za to odločitev edino pristojno. Enako je z vlogo z dne 6. maja, št. 3311.

Skupina Jugoslovanske Strok. Zveze »Tob. tovarna« je imela pret. mesec letni občni zbor. Skupina je narasla za 400 članov. Poročila je občni zbor odobrila. Izrekla se je želja, naj bi skupina dobila bolj veliki kodašni srce in naj bi z enako verno ko za svoje pravice, nastopala za pravice vsega delavstva. Jugoslovanska Strokovna Zveza se zavzema za vsakega delavca in se obnaša kakor gre tudi do vsakega nasprotnika, vendar omahovanja na dve strani v svojih vrstah ne more trpeti.

Iz nasprotnega tabora.

Kritikastri. V seji narodnega predstavništva je poslanec A. Kristan kritikoval vse vladne resortne, ker so nesposobni in ne pojmujejo duha našega časa. — Mi odobravamo vsako stvarno kritiko, ki prinaša novih, boljših smernic. Žalibog pa teh socialno demokratični poslanec ne more podati, ker je socialna demokracija zgolj stranka nerazsodne kritike. Če bi mogla socialna demokracija napraviti le stoti del tega, kar kritikuje, potem bi imeli pred njo vsaj nekaj spoštovanja. Pozabiti ne smemo, da je kritika lahka — kritikujem lahko celo najboljšo, če le hočem. In socialna demokracija to ravno hoče — v tem leži njen glavni moment. Kritikuje najboljšo in najsvežijo; zakaj po njenih načelih je vse ničvredno, kar ni socialnodemokratsko. Vendar pa je že šestkrat dokazala vsemu svetu, da je za vsako stvarno delo nesposobna. Rešitve bi od nje zato pričakovali zaman. — Stavimo, da bi bil Kristan ostro kritikoval gospodarstvo Vojne zveze — če — ja če ne bi bila socialistovska in on sam glavni. Zakaj pa v takih slučajih gospodje ne poznajo kritike?

Nekaj malega iz socialistične Rusije. Bolševiška »Ekonomičeskaja Žizni« poroča, da pada število porodov v sovjetski Rusiji in da umrje osemdeset odstotkov porodnic v moskovskih bolnišnicah, ker zaradi preslabe in prepričane hrane ne prebole porodnih bolečin. Še večje število umrljivosti navaja statistika med novorojenčki. Od deset rojenih otrok jih umrje devet. Velika umrljivost se je pojavila tudi med umobolnimi, kojih število raste od

dne do dne. — Takšni žalostni znaki se pojavljajo v državi, kjer komaj zavladala socialna demokracija. Kaj bi šele bilo, če bi res nekaj let vladal? Toliko je gotovo, da so najslabše vladane tiste države, katere vladajo socialisti. Zanimivo se sliši tudi dejstvo, da je Trockega žena državna komisarka moskovskih gledališč, žena predsednika petrogradske občine Simov je državna komisarka za socialno oskrbovanje; gospa Kamenenova je komisarka javnega knjigovodstva; Leninova žena je načelnica bolševiških šol. — Kolikor poznamo socialiste, se puste za svoja mesta gotovo mastno plačati. Da pa se še več steče v korito, podele svojim ženam javne uprave in tako spravijo druge ob kruh! Ljudje, ki so nenasitni, hočejo rešiti socialno vprašanje in zastopajo načelo komunizma! To je največja burka na odru svetovnozgodovinskega gledališča!

Socialna demokracija pred sodnim stolom človeškega razuma.

Zlatodeji (alhemisti) srednjega veka so iskali leta in leta kamen modrih, ki naj bi imel skrivnostno moč, da bi delal iz navadne snovi zlato. Tega kamna pa kljub vsem naporom niso mogli najti. S temi zlatodeji bi najraje primerjal socialne demokrate naših časov, samo s tem razločkom, da so nekoliko bolj predrzni, kakor so bili alhemisti. Zakaj zlatodeji srednjega veka so iskali kamen modrih in so mislili, da ga bodo našli, dasi se jim to ni posrečilo; socialni demokrate naših dni pa trobijo v svet, da so v resnici že našli kamen modrih, ki ima v sebi čudotvorno moč, da bo napravil iz starega grešnega človeštva nove, popolne ljudi, da bo sedanjo družbo tako preobrazil, da ta zemlja v bodoče ne bo več dolina solzi, temveč kraj veselja, zadovoljstva in sreče, z eno besedo: prvotni raj, nekako med Evfratom in Tigrisom.

Kamen modrih, ki ima to čudodelno moč, bo odstranil zasebno lastnino, izpremenil vsa produkcijska sredstva v družabno lastnino, napravil iz sedanjega kapitalističnega družabnega reda brezrazredno in brezskrajno gospodarsko družbo, ki bo s pomočjo ljudstva delala za ljudstvo in izplačala ves znesek izdelovanja izdelovalcem.

Na ta način in samo na ta način trdijo, da je mogoče napraviti suženstvu trajen konec; treba je strmoljaviti ošabni, samopašni kapitalizem, zajamčiti delavcu poln zaslužek njegovega dela in ga rešiti iz suženjskega jarma beraškega zaslužka.

Če so socialni demokrate v resnici našli kamen modrih, če napravi skupna last in skupni obrat v resnici konec suženstva, ki je odvisno od zaslužka, potem bi bilo treba še dokazati, da je izven socialne demokracije vsako tako odrešenje nemogoče.

Ni pa mogoče dokazati niti eno, niti drugo. Če more samo socialna demokracija odrešiti delavstvo, potem naj kar napiše nad vhodom svoje hiše:

Pustite za sabo vsako upanje, vi, ki vstopite!

Dejansko temelji razmerje med delavcem in delodajalcem pri nas in po vsem izobraženem svetu na mezdni pogodbi, ki jo skleneta svobodni delavec in delodajalec povsem prostovoljno. Zakaj nihče še ni trdil, da nista delavec in delodajalec osebno svobodna, da to pogodbo skleneta ali jo opustita. Mezdna pogodba sama na sebi zato izključuje vsako nesvobodno stanje na obeh straneh.

Če torej izhaja iz te pogodbe neprostovoljno stanje, tedaj ne leži vzrok te neprostovoljnosti v naravi pogodbe — saj ta je prostovoljna — temveč v zunanjih razmerah, ki silijo enega ali drugega pogodnika (kontrahenta), da sklene pogodbo, ki bi jo zavrgel, če bi bil svoboden.

V tak prisilen položaj prav tako lahko pride delodajalec kakor delavec. Recimo, da se zvežejo delavci v trdno organizacijo in narekujejo delodajalcem pogoje mezdne pogodbe, tedaj se nahaja ta v prisilnem položaju in mora pogoltniti trde pogoje, katere mu predpisuje dobro organizirano delo. To se je v zadnjih desetih letih ponovno dogodilo: kapital se je moral ukloniti in se je uklonil pred močjo organiziranega dela. Kjer pa take stvari niso le mogoče, temveč se ponovno dogajajo, tam pač ne moremo trditi, da je delavec suženj svojega zaslužka.

Lahko pa se dogodi tudi nasprotni slučaj: Kapital opazi svojo prednost, zlorabi svojo moč in sestavi mezdno pogodbo tako enostransko, da delavec komaj živi. Ker pa mora živeti in rediti svojo družino, mora delati za vsako ceno. V tem slučaju se dela delavcu sila in postane tako v resnici suženj svojega zaslužka.

Papež Leon XIII. pravi v svoji delavski okrožnici: »Recimo, da se delavec iz golega pomanjkanja ali pa da se izogne še hujšemu stanju, ukloni pretrdim pogojem, ki mu jih nalagajo gospodarji ali podjetniki, tedaj trpi silo, in pravičnost ugovarja takemu nasilju.«

Tudi to se je dogajalo in se še dogaja, da je liberalizem na gospodarskem polju sam vladal. Ta doba še ni šla popolnoma mimo nas, vendar pa se hitro končuje. Mnogo pa še vedno trpimo vsled napak, ki jih je zagrešila ta doba nad svetom in predvsem zlasti nad delavnimi razredi. To je bil čas, ko je kapitalizem praznoval najbolj divje orgije na račun nesrečnega delavca; ni potreba, da bi jih tu opisovali, za to skrbijo že dovolj odposlanci socialne demokracije; tudi jih ne bomo tajili, ker nismo mački, ki love miši v tujih hišah in zato ne čutimo potrebe, da bi zagovarjali grehe kapitala, povedati hočemo le toliko: njegovi dnevi so šteti, njegovo gospodarstvo je omajano s pomočjo organiziranega dela in javnega mnenja, ki ga se spoznalo v vsej njegovi ničvrednosti in zanikrnosti ter ga obsodilo.

Mezde so se zadnjega pol stoletja neprenehoma višale, delavni čas se je krajšal, otroško in žensko delo je ponekod že znatno padlo (izvanrednih vojnih razmer ne vpoštevamo!), prosta nedelja je že skoro povsod priznana, delavec živi, stanuje in se oblači, kakor se ni, odkar so razbili srednjeveški družabni red in ga nadomestili z razbrzdanim novodobnim gospodarstvom.

Vse to je organizirano delo izvedlo v zadnjih štiridesetih letih kljub svinčeni teži socialne demokracije, ki je njegov drzen polet ovirala in stavila pravično stvar v slabo luč.

Zakaj socialna demokracija je gledala socialno stremljenje v prid delavstva z nevoljo in zavistjo, ker ga je vodila Cerkev pod okriljem države. Raje bi videla, če bi se bil proletarijat potopil v bedi, samo da bi hitreje proglasila nasilno vladavino proletariata, iz katere naj bi izšla toli zaželjena produkcijska družba celega sveta.

Ko pa je videla, da je organizirano delo moč, da delavci nočejo obupati nad izboljšanjem svojega položaja, se je ugnezdila v strokovna društva kakor kukavica, ki leže jajca v tuja gnezda. Sedaj hoče organizirati organizirane delavce v politično stranko, da bi tako prišla v posest politične moči; če si je enkrat to moč osvojila, potem je dosegla državo prihodnosti.

Ali je pametno, da izvali organizirano delo kukavičje jajce socialne demokracije?

Organizirano delo si je doslej samo pomagalo; izvršilo je samo delo osvoboditve; delavec danes ni več suženj. Kjer pa ni več suženjstva, tam tudi ni treba osvoboditelja. Socialna demokracija je prišla prepozno in je zato povsem nepotrebna. (Dalje prih.)

Josip Debeljak:

Socialnodemokratska resnicoljubnost in ljubezen do duhovščine.

Kar smo dozdej dobili poročil iz socialističnih shodov, vsako je povedalo stalno točko njih govorjenja, »napad na duhovnike«.

Najobčajnejši ugovor, katerega rabijo socialistični delavci proti katoliški Cerkvi, je poleg nekaterih že mnogokrat ovrženih fraz, nenravno vedenje kakega duhovnika. Socialnodemokratsko in sploh svobodnomiselno časopisje seveda skrbi z vso verno za to, da slika delavcem take slučaje v kričečih barvah in hujška s takimi »očitnimi dokazi« proti »katoliškim verskim bajkam«. Na shodih seveda delavstvo tudi ne dobi boljše hrane, le da je navadno še nekoliko bolj zabeljena.

Delavcu seveda niti na misel ne pride, da bi se prepiral o resničnosti tega, kar je slišal in čital. Nasprotno: navadno še kaj prida in nazadnje smelo zatrdi: »Taki so vsi.« In sedaj mu lahko prideš z najkrepkejšimi dokazi za resničnost krščenstva, ta stavek odbije vsakega.

O npravnosti katoliške duhovščine bo pač sodil vsakdo drugače, ako bere izpričevalo, ki ga je prinesel ne kak katoliški, pač pa socialnodemokratski list: da je bilo obsojenih v 20. letih izmed 60.000 katoliških svetnih in redovnih duhovnikov cele Nemčije in tedanje Avstrije celih 12! Kje na svetu je kak stan, ki bi mogel dokazati svojo npravnost s takimi številkami?

Da pa osvetlimo nekoliko resnicoljubnost socialno demokratičnih listov kadar gre za gonjo proti Cerkvi, navajamo izmed tisočev samo tri zgleda, ki govore bolj jasno kot vse drugo. Opomnimo pa, da smo izbrali najnedolžnejše, ker se nam za druge upira pero in nočemo žaliti čutov katoliških čitateljev.

Marca meseca leta 1906. so prinesli socialnodemokratični in sorodni brezverski listi sledečo razburljivo novico:

»Aretacija jezuitskega priorja. V glavnem mestu Bukovine, v Černovicah, so aretirali priorja jezuit-

skega samostana Kahihe, patra Slomina s k e g a zaradi ponaredbe državnih papirjev. Stvar je vzbudila velikanski hrup.«

Da so v največ litihi sledila tej novici dolga poglavja, v katerih se je grdila katoliška Cerkev in njena duhovščina, to je samoobsebi umevno vsakemu, ki pozna socialno demokracijo. Kazalo se je na propalost in hinavščino katoliške duhovščine, na njihove npravne nauke, ki pa jih sami najmanj izpolnjujejo, in obmetavalo kratkomočno vso Cerkev radi gorenje novice z blatom in smradom, kakor so tega navajeni ljudje, ki so za smrad, umazanost in blato rojeni.

Ker so navedeno novico ponatiskovali vsi rdeči listi s pravcatim veseljem in zadovoljstvom, se je jelo preiskovati s poklicane strani, koliko je na tej stvari resnice in se dognalo sledeče:

1. Pri jezuitih sploh ni nikakega »priorja«; 2. v vsem jezuitskem redu ni nobenega patra Slominskega; 3. v Ritterjevem geografsko-statističnem leksiku ni nobenega kraja z imenom Kahiha; 4. jezuitskega samostana Kahihe sploh ni; 5. v Černovicah ni bil aretirani noben jezuitski pater najsibo kateregakoli imena, ne radi ponarejanja javnih listin, ne radi kakega drugega vzroka.

Torej do pičice vse zlagano! Ali naj takim ljudem človek sploh še kaj verjame?

Meseca septembra leta 1908. so delili brezplačno v tisočih izvodih po kolodvorih letake, v katerih se je skrajno nesramno zabavljalo čez katoliško spoved. Te letake so delili obenem z socialnodemokratičnimi in svobodnomiselnimi listi. Povod tem letakom je bil baje ta: Nesramnosti in piščali udan človek je kruto umoril svojo ženo in oba svoja otroke. Kot vzrok tega nesrečnega čina so navajali okolščino, da je žena možu nekaj zamolčala še izza časa pred zakonom in tako vzbudila v njem sum nezvestobe. Sicer se je žena spovedala, a ji je spovednik nasvetoval, da naj radi družinskega miru stvar zamolči. Tej dogodbi sledi v letakih neverjetna gonja proti duhovnikom in katoliški Cerkvi. Naj nave demo tudi iz te gonje nekaj stavkov.

»Duhovnik se je ravnal po duhu rimske Cerkve, ki uči, da morajo žene povedati dušnemu pastirju vse, svojim možem pa da morajo vse — zamolčati. Po naukih rimske cerkve je žena dolžna odkriti duhovniku vse, kar ta hoče vedeti — obenem pa jo dušni pastirji po nalogi cerkve izvršno izsolajo, kako najlažje z duhovnikom vara moža. Kakor je znano je spovednica šola — in duhovnik učitelj najhujšega nečistovanja in najpoddlejše laži. Krivdo na grozni drami, ki smo jo zgoraj popisali, je v vsej celoti pripisovati na račun rimske cerkve.«

V tem in še hujšem tonu gre zabavljanje naprej. Sedaj pa pogledimo v koliko je bilo to zabavljanje upravičeno. Sedna preiskava je dognala, ko je sodila moža radi umora, da umorjena žena niti ni bila katoličanska, ampak protestantinja in kot taka ni bila nikdar pri spovedi.

Leta 1906. so prinesli socialno demokratični listi jako nelepa poročila o skrivnostih nekega ženskega samostana na Ogrskem. Pisalo se je o nesramnih plesih samostanskih šolskih gojenk, ki so se vršili pod vodstvom prednice in veroučitelja.

Preiskave so dognale, da je bilo, kakor običajno, vse do pičice izmišljeno. V samostanu samem je bil najvzornější red in prednica kakor tudi veroučitelj sta bila vzvišena nad vsakim dvomom. Prednica je bila celo zelo bolna in leto in dan v postelji. Dotični ogrski list, ki je prvi poročal o teh »škandalih«, je tudi vse do zadnje besede preklical. Ne pa drugi socialistični listi, ki so to poročilo hlastaje ponatiskovali. Toliko poštenja ni imel niti en urednik, da bi popravil storjeno krivico. Ali je potem čudo, če se pripovedujejo med takim zapeljanim ljudstvom gorostasne laži o katoliških napravah in katoliških duhovnikih.

Nad vse zanimivo pa je, kako je prišel poročevalec do te »skrivnosti iz ženskega samostana«. V neki dvorani je namreč stal gramofon in bilo je nekaj plošč z moškim glasom petih pesmi. Za drugo je pa poskrbela orientalsko bujna domišljija socialnodemokratičnih urednikov. Saj so nekoč celo poročali, da ima sv. oče v Vatikanu 200 postrežnic, ki imajo vse dovolj opravila z njegovimi oblačili, med tem ko v resnici skrbje za tisto malo poprave, ki jo je treba za papeževa oblačila, sestre v samostanu sv. Vincencija.

Navedli smo nekaj slučajev zato, da pokažemo koliko je verjeti poročilom s te strani. Kakšna je katoliška duhovščina, to smo statistično dokazali že zgoraj in navedli številke nalašč iz socialnodemokratičnega lista, ki tem jasno govorečim številkam gotovo ni bil naklonjen.

Da je med ogromnim številom katoliških duhovnikov tudi nekaj nevrednih, da je bilo nekaj posameznikov v vseh časih slabih in da tudi taki v bodoče ne bodo popolnoma izginili, tega še ni nikdar noben katoličan tajil, tako malo kakor ne

¹ Düsseldorfer Volkszeitung 1917, št. 12 od 15. januarja.

bo nihče tajil, da je bil med dvanaestimi apostoli tudi Juda Iskariot. Kristus sam vendar govori o pohujšanju, ki ga bo svet deležen. Še manj misli dober katoličan na to, da bi zagovarjal take nevredne zastopnike duhovskega stanu ali da bi zakrival njihovo početje, čeprav ne spadamo med one farizeje, ki so se trkali na prsi in klicali: »Gospod, zahvalim Te, da nisem tak kakor ta cestinar.« — Kaj pa, ko bi mi zaklicali z Gospodom vam, ki vedno le sodite in sodite: »Kdor od vas je brez greha, naj vrže prvi kamen nanje!« Prepričani smo, da bi tudi eden ne priletel. Mi vsi smo ubogi, slabotni ljudje in vsak trenotek našega življenja odvisni od božje milosti, da ne zabredemo in pademo; kdo ve kak prepad umazanosti bi se odprl pred nami, če bi Bog nenadoma razodel notranjost onih svetohlinjskih sodnikov, ki tako ponosno in predrzno sodijo katoliško duhovščino.

Da je socialna demokracija pribežališče odpadnikov in jih sprejema z odprtimi rokami v svojo sredo je samoobsebi umljivo. Če je kak odpadnik duhoven tem boljše. Zato se ne smemo čuditi, če stikajo taki ljudje potem po duhovskih napakah in prestopkih. Na ta način iščejo le sokrivcev, da si nekoliko olajšajo svojo težko vest. Zato delajo tako ko hijene. Ta žival odkoplje grobove, da se veseli nad mrhovino. Početju te živali je podobno početje onih, ki stikajo po vseh kotičkih cerkvene zgodovine, da bi našli kaj umazanega.

Gotovo pa je, da nihče ne stavi duhovskemu stanu večjih zahtev kot katoliška Cerkve. In s ponosom lahko trdimo, da je naša duhovščina tem zahtevam kos. — Mi katoličani ljubimo svoje duhovnike in jih spoštujemo — seveda le tedaj, če so vredni služabniki svojega božjega Učenika, odlični po svoji resnični kreposti in pripravljeni dati svoje življenje za zaupano jim čredo. In taki so do malega vsi. Ono malo številce nevrednih pa prepustimo brez vsake nevoščljivosti socialni demokraciji, kjer so najboljše spravljene v vredni družini.

Pri vsem tem pa nastane drugo važno vprašanje. Če so se zgodili v teku 1900-letne zgodovine Cerkve med duhovščino slučaj, ki se ne skladajo s krščanskim moralnim zakonom — ali ima to kaj opraviti z resnico Cerkve? Prav nič! Ali je mogoče Cerkve krivati, če so ravno taki odpadniki, dokler so nosili duhovniško suknjo, delali nečast Cerkvi? Nevredne člene ima vsak stan, naj bo pravniški ali zdravniški, častniški ali uradniški, kmečki ali delavski. In sedaj pomislimo, kaka bedarija bi bila, če bi radi prestopkov nevrednih stanovskih tovarišev, kratkomalo obsodili ves stan in rekli, da je pravništvo in zdravništvo, uradništvo in delavstvo pravno propadlo. Onim pa, ki se z neprikritim veseljem udeležujejo radi tega gonje proti Cerkvi in igrajo vlogo pravih sodnikov, povemo v brk, da priznamo take pravice le tistim, ki so sami brez napak, nikakor pa ne onim, ki so sami dokaj slabši od tistih, katere sodijo z visokega konja.

Pa tudi to naj bo povedano, kdor igra pri drugih vlogo pravih sodnikov, ne sme iti z zaprtimi očmi in mutasto kakor mrtvec mimo skandalov v lastnem taboru. Ravno v tem pa vidimo dvojno mero, s katero meri socialna demokracija. Koliko dela bi imela, če bi se hotela le prav površno ocediti blata, ki se je drži. Ne verjamemo, da bi ji ostalo kaj časa iskati blata drugod.

Navsezadnje moramo pa še povdariti, da nismo katoličani radi duhovščine in če bi bili vsi sami svetniki. Ne, temelj naše vere in našega upanja je Kristus, Sin božji. In če je On, večna modrost in neskončna dobrota storil, da delujejo zakladi njegove milosti neodvisni od osebnih lastnosti duhovnika, da stopi božji značaj tembolj v ospredje, ali naj se mi potem še pohujšujemo? — Seveda, katoliško srce boli, grozno boli, če vidi na napačni poti padati koga, ki bi moral biti po blišcu svojih kreposti drugim za vzgled. Nobene rane niso nevesti našega Zveličarja bolj pekoče kot one, ki jih ji vseka služabnik svetišča. To pač vemo. Vemo pa tudi, da ga ni bolj jasnega in krepkega dokaza za božanstvo in nepremagljivost katoliške Cerkve, ko dejstvo, da jo tudi slabi voditelji, nevredni duhovniki in odpadniki niso mogli uničiti. Zato se oklenimo naše matere tem tesneje in poskusimo popraviti nezvestobo drugih s podvojeno ljubeznijo in udanostjo.

To je katoliško razumevanje, katoliško mišljenje in prepričanje.

Sodnji dan

se imenuje novela, ki bo izhajala kakor podlistek

v »Naši Moči«. Spisal jo je svetovnoznani danski konvertit-umetnik Jens Johanes Jörgensen. Način njegovega pripovedovanja o nesrečnem življenju umet-

niška-izgubljenca, ki leži na smrtni postelji, bo prisvojil srce vsakega bralca. Spomin za spominom gre mimo nas: mladost, sreča, ljubezen, greh, prevara, uničeno življenje in konec izzveni v veličastno predstavo sodnjega dne, ko reši obupno srce milost božja. Dvojno življenje je pred nami: vsa lepota in omamljivost sveta na eni strani — na drugi vsa bol in beda brezverskega življenja. Zato pa naj nihče ne zamudi naročiti si »Našo Moč«, da bo lahko užival lepoto Jörgensenove najlepše novele. Tudi drugim to povejte!

Prosveta.

Izobrazimo se!

Delavec mora poleg telesne hrane, skrbeti tudi za dušno. Sama rovnica v roki mu ne bo priborila nikdar vseh njegovih pravic, ako ne bo napredoval obenem tudi na polju izobrazbe duha in srca. Snov sama ni tako silna, da bi zatrla krivice na svetu. Kakor ne bo zmagovalo orožje, tako tudi ne kramp, pest ali kaj drugega. Uma svetle meče je treba vihteti ter se kosati z njimi. Že danes se to vedno bolj očividno kaže, prihodnost pa bo ta razvoj samo pospešila. Gotovo je, da bo delavec, ki ne bo storil drugega ko svojo osemurno dolžnost, zaostal in bo teptan. Drugih osem ur bo tudi treba porabiti za izobrazbo, če že ne vse, pa vsaj deloma. Vsak nov pojav bo treba izslediti, ga proučiti. O dnevnih dogodkih si bo treba biti povsem na jasnem, delovčev vpliv mora segati v vse javno in zasebno življenje. Doseči mora, da preko njega ne bo mogel iti nihče. Znati se bo moral pogovoriti s tovariši kakor tudi z izobraženci, in ako bodo imeli ti predsodke proti njemu, jih bo moral iz lastne sile ovreči. Govoriti bo moral na javnih shodih in povedati sam, kje in kako zahteva svojih pravic. Ne bo pošiljal več drugih za se v boj. Politiki bo moral vprašati njega za želje in svete, ne pa da bi odločeval svojevotno. Tako bo vzajemnost med vsem ljudstvom.

Pomisli pa je treba, da to ne more izrasti iz nič. Kakor za vse, tako se je treba učiti tudi tukaj. Le da veliko pridneje in več. Saj sta pa tudi duh in srce ono, čemur mora posvečati človek prvo skrb in pozornost, potem se mu tudi telesno ne bo godilo slabo. Drugačno ravnanje je napačno in odtod toliko nereda in nezadovoljnosti. Surovost sama ni in ne more vzdrževati življenja, in kdorkoli je še s tem poskušal, je propadel; pač pa preprega človeška razumnost in duševnost vse pango njegovega delovanja.

Dolžnost je, da delavce, kakor tudi druge, o tem poučimo in jih navajamo k temu spoznanju. S tem skrbimo nedvomno najboljše za njihovo izboljšanje. Izobražen delavec bo vedel, kje je njegovo mesto, kaj in koliko lahko zahteva. Nevednež pa ostane siromak in si mora pomagati le potem drugih. Tuja pomoč pa je vedno draga, zato pa je potrebno šolanje in razvoj lastnih sil.

Delavec, izobražuj se in misli! Izrabi vsako minuto, ko si prost za to in v kratkem si boš izboljšal položaj. Zato pa pusti krčmo in pijačo, skribi raje za izobrazbo. V blagoslov ti bo in srečo! J. S.

Hrvaške, srbske, francoske in angleške knjige ima v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Izberite, kar mislite kupiti in se učite.

F. M. Dostojevskij: Besi. Roman. V slovenščino ga je prevzel Vladimir Levstik. Vredno je, da se prebere. Ker stane knjiga 30 K, naj si ga naroči več skupaj in potem se daruje krajevni knjižnici.

Josip Povhe, komik slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani je slavil 2. junija dvajsetletnico svojega dela.

Strindbergova komorna drama »Pelikani« se uprizarja te dni v dramskem gledališču v Ljubljani. Ne da bi prej igro pričel, jo delavec težko razume.

Marij Kogoj, mlad in nadarjen slovenski glasbenik, izda v kratkem nekaj svojih skladb.

Cerkveni Glasbenik se imenuje list, ki se peča ponajveč s cerkveno glasbo. Vsaka številka ima tudi glasbene priloge. Urejuje ga Stanko Premrl v Ljubljani in se naroča Predškofijo 12. I. nadstr.

Orlovka Zveza je imela 1. junija širšo sejo predsedstva. Udeležba je bila poveljna. Napravilo se je precej važnih sklepov. Pozivljamo, da naj se Orli povsod podpi-
rajo in ustanavljajo novi odseki.

»Nova Založba« v Ljubljani se je poživela in bo izdala v bližnji prihodnosti več knjig.

Pevska Zveza »Ljubljana« se je ustanovila, pravzaprav poživela, in hoče biti matrica vseh naših pevskih zborov.

»Tržaška Njiva« se imenuje revija, ki so jo pričeli izdajati Slovenci v Trstu.

Dr. Janez Krek »Evangelist« ujedinjenja i oslobodenja našega, govor, kakor ga je imel Vinko Brajevič v Splitu 8. oktobra 1918, je izšel v posebni knjigi, ki se odlikuje po lepi zunanji opremi, govor sam pa izredno pristranskih besedah.

Razglednice izda ob priliki srebrnega jubileja J. S. Z., in sicer eno s sliko pokojnega dr. J. Ev. Kreka, drugo pa s sliko ministra Jožefa Gostinčar. Razglednice bodo lepo dovršene in bodo trajne spominke vrednosti. Skupine in plačilnice pozivamo, da jih naroče pri načelnstvu J. S. Z., in sicer takoj, ker je število razglednic z ozirom na veliko pomanjkanje papirja omejeno.

Pozivamo vse skupine in plačilnice J. S. Z., da nam takoj naznanijo število udeležnikov slavnosti 25 letnice in običnega zbora J. S. Z. Naznanilo moramo imeti zadnji čas v ponedeljek, dne 9. junija 1919 (binkoštni ponedeljek) v Ljubljani v rokah, sicer nam ni mogoče preskrbeti morebitno znižano železniško vožnjo.

Trojna Aleluja. Vsaki hiši, vsem prebivalcem jugoslovanskega ozemlja posvečuje te pesmice Matej Stergar. Cena 50 v. Dobiva se v vseh knjižarnah.

Razno.

Židovstvo v Jugoslaviji. Naseljeni so židje na Hrvaškem v Zagrebu in pa v Slavoniji, zlasti v Osijeku. V Zagrebu imajo v rokah malodane vsoto trgovino. V Slavoniji mnogo veleposesev, v Osijeku trgovino in advokature. V Bosni so pod pokroviteljstvom Mažarov izsekavali prelepe gozdove, zasnovali podjetja in trgovine. V Osijek je prišel pred 50. leti prvi žid in zdaj je mesto židovsko. V Bosno so prišli z zasedenjem Bosne po Dunaju in Budimpešti.

Čuden pojav. V neki ljubljanski gostilni je sedela mirna družba pivcev. Kmalu jih pa zmoti iz njih resnega pogovora neki pijanec, kateri se je vsiljivo vmešal med nje. Ko je videl, da se ne menijo mnogo zanj, je začel peti. Ne peti, izdajal je nepopolne glasove iz sebe. Vsa okolica je bila nejevoljna. Pri sosednji mizi je sedel tudi popolnoma gluhomem človek. Drugače se ni menil za nobeno stvar, a je pri petju pijanca postal jako nemiren in kazal z roko, da mu je tako petje jako nepopolno. Gostje so se čudili temu pojavu, poznali so ga osebno, a uganke niso mogli rešiti.

Državna posredovalnica za delo, podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 26. do 31. maja 1919 je iskalo delo 246 moških in 62 ženskih delavskih moči. Delodajalci so iskali 177 moških in 46 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 112. Pri vseh podružnicah Državne posredovalnice za delo je od 1. januarja 1919 do 31. maja 1919 iskalo 7353 delavskih moči, delodajalci so pa iskali 5518 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 1685. Delo iščejo pisarniške moči (253), trg, sotrudniki, kontoristi, knjigovodje moški in ženske, služkinje, kuharice, uradne sluga (174), polj. in tovarn. delavke, mehaniki, elektrotehniki, strojni in navadni ključavničarji, natakariji, natakarike, mesarji, peki, mlinarji, hišniki, pazniki, železostugarji, kovači, ekonomski, oskrbniki, predilne delavke, krojači, šivilje, dimnikarji itd. V delo se sprejmejo težaki, hlapci, služkinje, kuharice, tov. delavci in delavke, zidarji, mizarji, žaglarji, konjski hlapci, tesarji, čevlji. pomočniki, vajenci, pisarniške moči, železolarji, strojni kovači, kolarji, črkostavci, kovinar. strugači itd.

Židje v hrvaških pokrajinah.

Zagreb.

Na Hrvaškem zavzemajo židje najboljše in najdobitkosnejša mesta v trgovskem, finančnem in industrijskem ozirju. Ali oni niso temu toliko krivi, kot pa Hrvatje sami. Pri nas gre židom dobro, da izvrstno — zato pa cionizem ne uspeva. Izvemši nekaj mladinskih organizacij, moramo reči, da so hrvaški cionisti popolnoma neorganizirani in to zavoljo našega indiferentizma za židovska vprašanja.

Pri nas se je začelo leta 1908. razvijati antisemitsko gibanje. Začeli so izhajati antisemitski listi »Putnik«, »Rebah« in »Antisemita«, a so se radi pomanjkanja denarja kmalu ustavili. Hrvaški narod ni navdušen za žide, ni pa tudi izrazit antisemitist. Mi še vedno štejemo žide med Hrvatje židovske veroizpovedi. Da bi židje naglašali, da niso Hrvatje, ampak pripadniki židovskega naroda, kako hitro bi se razvil antisemitizem. Gotovo je, da se bo po vojni med hrvaškim narodom razvila cionistična ideja, da se bodo osnovala potrebne organizacije proti nadvladi židov, teh velikih bivših širiteljev germanizacije.

Pri Hrvatih je pisal o antisemitizmu Stjepan Radić. On ni za boj proti židom, ampak za gospodarsko delo brez židov.

Glavno središče hrvaških cionistov je »Bar-Giora«, društvo židovskih visokošolcev iz jugoslovanskih pokrajin in na Dunaju, osnovano leta 1902. Židje so osnovali tudi prvo organizacijo, priredili so prvi sestanek cionistov v Osijeku 1. 1902. Ti edini vodijo vse cionistično delo na Hrvaškem.

Od leta 1906. pa do pred vojne je izhajalo v Zagrebu cionistično glasilo »Židovska smotra«.

Prvo cionistično društvo na Hrvaškem je bilo osnovano leta 1902. v Vinkovcih pod imenom »Zion«, pa se je kmalu razšlo. Iz tega je bilo osnovano v Osijeku leta 1906. društvo »Theodor Herzl«, katero še deluje, kot druga njihova mladinska združenja. Imamo še 1. 1905. na zagrebškem vseučilišču ustanovljeno »Židovsko akademsko društvo«, katero pa zaradi sedanjih razmer ne deluje. Kakor iz tega razvidimo, ene dobre organizacije židovskih cionistov na Hrvaškem za sedaj ni, pač pa se že opaža živo gibanje v njihovih vrstah, da to kolikor mogoče hitro ustanovijo. Na nas je pa sedaj ležeče, da skoraj enotno zavzamemo odločno in točno odrejeno stališče proti židom na Hrvaškem.

— Vabilo na Prešernovo-čopovo slavo. V Žirovnici na Gorenjskem sta se vzdali dve spominski plošči: 1. Mariji Prešeren, rojeni Svetina, materi pesnika Prešerna, v njeni rojstni — Muhovčevi hiši; 2. Matiju Čopu, »velikanu učenosti«, v rojstni — Ovsenjakovi hiši. Prvo ploščo je oskrbel prof. dr. Ivan Svetina, drugo mons. Tomo Zupan. Plošči se odkrijeja s skromnim slavjem binkoštni ponedeljek popoldne. Spored: Ob pol 4. uri (15. in pol) govor mons. T. Zupana v vrtnem salonu »Svetinove gostilne«. Po govoru odkrije ter ogled spominskih plošč. Potem prosta zabava s srečolovom v korist koroškim beguncem. Udeležba je vsakomu prosta. — Ivo Svetina, poštar in posestnik »Svetinove gostilne« v Žirovnici.

¹/Izza tega, ko je bil napisan ta članek, je začel izhajati židovski list »Hajehudi«.

Urednik: Anton Komlanec. — Izdajatelj: Mihael Moškerc. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Delavec in delavke,

priključene med svojimi sodelavci, dobe lažek posranski zaslužek. Pojasnila dobe na ustne in pismene ponudbe v upravi »Slovenca«.

1000 delavcev

rudarjev za moderno urejen premogovnik v Vojsodini se takoj sprejme v delo pod zelo ugodnimi pogoji.

Javili se je samo osebnost vsak ponedeljek popoldne v našem uradu v Ljubljani. Za dobro plačo, hrano in stanovanje je poskrbljeno, potni stroški se pa povrnejo. Odkod usak forek zjutraj v skupnih transportih. »Državna posredovalnica za delo«, Ljubljana Gradšče.

Več čevljarjev

za prvovrstno zobčano delo sprejme takoj »Čevljarska zadruga iz Mirna, sedaj v Vrbovcu pri Mozirju. Oglasite se pismeno.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z o. z.

Stalna zaloga poljedelj. strojev: motorjev, mlatilnic, vtilčev, slamo- in reporeznih, brzooparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in specialnega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas. - Lastna zeljarna.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

2 %

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enotstovih kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo od 4 do 5%. Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.